

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
 Brașov, piata mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
 Scrisorile neretrânse nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se restituie.
Inserate
 se primesc la Administrațiunea
 Brașov și la următoarele
BIPOURI de ANUNȚURI:
 În Viena la M. Dukas Nachf.,
 Max. Augenthaler & Emmerich Les-
 ner, Heinrich Schalek, A. O-
 pelik Nachf., Anton Orpelik.
 În Budapesta la A. V. Golber-
 ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
 opold (VII) Krasébet-Körut
 Prețul inserțiilor: o serie
 garmond pe o coloană 10 bani
 pentru o publicare. Publicări
 mai dese după tariful și levo-
 tală. **EROLAME** pe pagina
 8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXII.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi!
 Abonamente pentru Austro-Ungari:
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 N-rii de Duminică 4 cor. pe nr.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 fr. pe nr.
 Se primumeră la toate ofi-
 ciile postale din țară și din
 afară și la d-nii colectorilor.
 Abonamentul pentru Brașov:
 Administrațiunea, Piața mare
 lângă Inul Nr. 30, etajul
 I. Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusul acasă: Pe un an 24
 cor., pe șase luni 12 cor., pe
 trei luni 6 cor. — Un asem-
 pliar 10 bani. — Atât abona-
 mentele, cât și inserțiile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 204.

Brașov, Miercuri 23 Septembrie (6 Octombrie)

1909.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octombrie st. v. 1909

se deschide nou abonament pe cartulul patru
 al anului, la care invităm pe toți amicii
 și sprijinitorii foaiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
 coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni
 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un
 an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei
 luni 10 franci, pe o lună fr. 3,50.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Adunarea comitatului Făgăraș

Recenta adunare de toamnă a
 comitatului Făgăraș a fost bogată în
 învățături pentru Românii din țara
 Oltului și în deosebi pentru acei, cari
 agățându-se de pulpana fișpanului
 Szell, credeau că vor ajunge mari și
 tari și că se va putea inaugura o eră
 mai „binecuvântată“ pentru acest ne-
 norocit comitat cu o populație aproape
 curat românească.

Cetind ambele rapoarte ce ni-s'au
 trimis despre decursul acestei adu-
 nări, condusă cu o volnicie nemaipo-
 menită de fișpanul Szell, am avut pe
 lângă toată indignarea, care am sim-
 țit-o văzând până unde poate merge
 brutalitatea și șovinismul unui fișpan
 — și câteva momente de elevare su-
 fletească, cari au făcut să încolțească
 în sufletul nostru un dram de spe-
 ranță că cel puțin în ceasul a
 douăsprezecelea se vor trezi Românii
 de inimă și se vor opune curentului cu-
 tropitor, care amenință cu ingenuchia-
 rea și totala desconsiderare a elemen-
 tului românesc din acest comitat.
 Acestea două momente sunt lupta e-
 nergică și bărbătească a puținilor

Români independenți, în frunte cu
 avocatul Dr. Șenchea pentru respec-
 tarea limbei române în sala comita-
 tului și exodul lor din plină ședință,
 când s'a umplut paharul amarăciunii
 și al indignării.

Fără îndoială este o muncă grea
 și anevoioasă a șterge dintr'odată pă-
 catele trecutului. Vina, că fișpanul
 Szell și-a putut permite o astfel de
 batjocură la adresa membrilor ro-
 mâni ai congregației, o poartă în mare
 parte tot Românii, cari într'un mo-
 ment de iluziune optică s'au înhamat
 la carul fișpanului. Și e auevoioasă
 această muncă de emancipare și din
 motivul, că Făgărașul ne-a oferit nu
 de mult timp un tablou sinistru de
 ură și ceartă între frații de același
 sânge, cari în zilele aceste de g.ea
 cumpănă ar trebui să fie un trup și
 un suflet. Și apoi ce să zicem de acei
 Români slabi de inger, cari de frica
 atotputerniciei fișpanului n'au cutezat
 nici măcar să voteze în contra adre-
 sei scandaloză a comitatului Trei-
 scaune în cestiunea votului universal?
 Și ce să zicem indeosebi de acel ad-
 vocat român, care de frică să nu-și
 piardă cele vreo 2—300 coroane lef-
 șoară din cassa comitatului, a votat
 de-asemena alături cu notarii și
 funcționarii terorizați?

Cu astfel de elemente slabe, cu
 învățători terorizați de inspectorul
 școlar și cu preoți, cari își tem în
 fiecare moment congrua, este greu a
 purta o luptă deamă și bărbătească.
 Să sperăm însă, că elementele încă
 nemolipsite de păcatele trecutului se
 vor ralia și vor relua lupta bărbătească
 pe toată linia în contra fișpanului și
 a sateliților săi, cari vreau să ștergă
 caracterul românesc al celui mai ro-
 mânesc comitat al țării!

In următoarele lășăm să urmeze în-
 tr'un scurt estras vorbirea bărbătească a
 adv. Dr. Șenchea în cestiunea adresei co-
 mitatului Treiscaune și o întâmpinare a
 părintelui Fulicea, prin care se rectifică o

asertiune greșită din raportul ce ni-s'a
 trimis.

Dr. Șenchea arată, că dreptul de vot
 este singura recompensă, pe care statul o
 dă cetățenilor săi, pentru jertfele de sânge
 și avere, ce le aduc în favorul statului.
 Este un drept natural, ce compete ori că-
 rui cetățean, dreptul să ia și el parte la
 dirigiarea destinelor țării și a soartei po-
 poparelor, ce o compun. Precum la supor-
 tarea grelelor sarcini de stat nu se face
 deosebire între Român, Ungur, Slovac, etc.,
 tot așa după cel mai elementar drept na-
 tural și dreptate, nu este iertat a se face
 deosebire nici la împărțirea în drepturile
 constituționale. Statul acesta nici odată nu
 l'a susținut, și nici nu-l va putea susține
 numai neamul unguresc, prin urmare nici
 drepturile constituționale, și mai puțin
 dreptul de vot nu le compete numai Un-
 gurilor, sau în partea cea mai mare lor.

Dar în lupta, pentru dreptul de vot
 universal e ceva ne mai pomenit în isto-
 ria neamurilor, că pe când în alte țări po-
 poporul a trebuit prin revoluții, prin șiroaie
 de sânge, cu forță să stoarcă drepturi con-
 stituționale, dreptul de vot dela domni-
 tor, cum s'a întâmplat acum în țările, —
 așa numite asiatice, ca Rusia, Turcia și
 Persia, — la noi, în Ungaria, zisă consti-
 tuțională, stat în centrul Europei, cu o
 constituție veche, aproape ca a Angliei, —
 cum vă place a vă lauda, — coroana,
 domnitorul voiește să dea dreptul de vot
 tuturor popoarelor, egal și secret, dar toc-
 mai guvernul țării, clasa feudală, deten-
 tori vremelnici ai puterii, se silesc și se
 luptă cu tot felul de apucături perfide, ca
 să împiedece realizarea nobilei dorințe și
 voințe a Domnitorului.

Istoria se repetează. Tot așa a fost
 și sub fericitul împărat Iosif II, care încă
 a voit ușurarea sclăvitului popor, de sub
 tiranicul jug al celei mai tiranice nobilimi
 feudale. Nobilimea însă a zădărnicit tot
 prin apucături mișelești esecutarea uma-
 nelor dispozițiuni împărătești. Aceasta a
 fost apoi adevărata cauză a revoluțiunii
 lui Horia.

In continuare oratorul combate și ri-
 diculisează pretextele Ungurilor, că prin

votul universal egal s'ar periclita rolul
 conducător al maghiarimei în conducerea
 țării. Avem însă și noi, popoarele nema-
 ghiare, dreptul indisputabil — zice vor-
 bitorul, — a lua parte și a avea rol de-
 cizător în conducerea țării. Și acesta tre-
 buie să ni se recunoască și să ni se dea
 după numărul, puterea și avutul nostru.
 Iar numărul este în sine putere și avut
 de stat. Cred, că fiecare cetățean, fie chiar
 Ungur, Sas sau Jidov, dacă are cât de pu-
 țină judecată sănătoasă și simț de drept
 și dreptate, trebuie să recunoască că întro-
 ducerea votului universal și egal, este sin-
 gura reformă adevărată, bună și dreaptă,
 atât pentru buna, pacinica și liniștita de-
 voltare, întărire și înaintare a statului,
 cât și pentru progresarea, pe toate tere-
 nele și buna înțelegere a tuturor națiuni-
 lor, cari compun această țară.

Și deoarece populațiunea comitatului
 Făgăraș constă din 95% Români, cărora
 prin proiectul de lege intenționat de gu-
 vernul și de clasa feudală domnitoare nu
 numai că nu i-se dă drept de vot egal
 ci din contră i-se răpește și cel avut
 până acum, adevărat dreptul vechiu, cred,
 că adunarea municipală își va ținea de dato-
 rință a protesta cu toată tăria, contra
 aducerii unei astfel de legi nedrepte și
 jignitoare, atât pentru întreaga popora-
 țione a acestui comitat cât și pentru ma-
 joritatea covârșitoare a locuitorilor țării
 și cu deosebire pentru naționalitățile nema-
 ghiare. O așteptăm aceasta cu atât mai mult,
 cu cât toți membri acestei adunări: func-
 ționari, comercianți, industriași etc. trăesc
 din sudoarea poporului român din acest
 comitat, — iar jumătate din membri ocupă
 loc aici, pe baza voturilor primite — du-
 rere — dela alegătorii români.

Cred deci, că-și va face fiecare nu-
 mai datorința, luând poziție hotărâtă pen-
 tru drepturile acestui popor. Chiar și
 membrii unguri ar trebui să sprijinească
 lupta noastră pentru votul universal, egal,
 deoarece noi nu cerem acest drept numai
 pentru Români, cum fac Ungurii, ci pen-
 tru toate popoarele acestei patrii, fără
 deosebire de limbă și lege.

De încheiere oratorul arată că este

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Orologiul.

de

Maxim Gorki.

I.

Tic tac, tic tac!

În tăcerea și singurătatea nopții te
 zdruncină ascultarea orologiului cu eloc-
 vența-i nepăsătoare, bătăile sunt mono-
 toane și matematic egale; ele măsoară ne-
 conștient acelai lucru: mișcarea neîncetată
 a vieții. Intunecul și somnul învăluiesc
 pământul; totul tace; singur orologiile,
 reci și sonore, înseamnă fuga secundelor...
 Pe cadran, acul alunecă și fără reîntoar-
 cere, viața se micșorează cu o secundă, cu
 o infimă parte din timpul, care ne e dat
 flecăruia din noi, cu o secundă, care nu
 se va reîntoarce niciodată. De unde vin
 secundele și unde dispar ele? Mister! Ast-
 fel sunt multe cestiuni fără răspuns, ces-
 tiuni mai importante încă, de a căror des-
 legare atârnă fericirea noastră. Cum să
 trăiești, cum să te poți face indispensabil
 vieții, cum să nu perzi ori ce credință și
 orice dorință, cum să lucrezi pentru a face
 ca nici o secundă să nu dispară fără a-ți

fi emoționat sufletul și inima? Orologiul
 răspunde-va el oare la aceste cestiuni?
 Orologiul a cărui mișcare nu are sfârșit,
 ce va spune el?

II.

Tic tac, tic tac!

Nu e pe lume nimic mai nemilos
 decât orologiul: el răsună tot așa în clipa
 nașterii, ca și în clipa când se zmulg cu
 nesaț, florile visurilor tinereții. Când vei
 horcăi pe patul morții, orologiul va nu-
 mări într'un ritm calm și sec, secundele
 agoniei tale. În calculul său rece va răsuna
 un ce atotștiutor, oboseala par'că de a
 ști. Nu e nimic care să-l miște cândva.
 El este nepăsător, și noi dacă vrem să
 trăim, trebuie să ne creăm alte orologii,
 pline de senzațiuni și de gândire, pline de
 acțiune, pentru a înlocui aceste orologii
 plicticoase, monotone, cari răsună rece,
 fără greș, și cari îți înecă sufletul.

III

Tic tac, tic tac!

În mișcarea neîncetată a orologiului
 nu există un punct fix. Căci ce numim
 noi prezent? După o secundă, naște o alta,
 care împinge pe cea dintâi în prăpastia
 necunoscutului...

Tic tac! și ești forțat. Tic tac! și
 iată că în sufletul tău se revărsa otrava
 durerii, care poate rămâne în tine toată
 viața, dacă nu te silești a umplea fiecare
 secundă cu ceva nou și plin de viață. Su-
 ferința e seducătoare; ea e pentru noi un
 privilegiu primejdios; adesea noi nu cău-
 țăm un alt drept superior vredniciei o-
 menești. Suferința e pretutindeni! Ea ne
 atinge așa de ușor că nu mai atrage a-
 tențiunea nimănui. De aceea nu face os-
 teneala de a o îndrăgi. Trebuie umplut su-
 fletul cu preocupățiuni mai originale, mai
 prețioase, nu-i așa? Suferința este un fond
 depreciat și nu trebuie să ne plângem de
 viață ori și cui: arar vorbele de mângâiere
 cuprind cea ce omul caută în ele. Viața
 e mai completă și mai interesantă, când
 omul luptă împotriva a tot ce-l împiedecă
 să trăiască. În luptă oarele plicticoase și
 îngrozitoare trec repede, nezărite.

IV.

Tic tac, tic, tac!

Viața omului este ridicul de scurtă.
 Cum să trăiești? Unii se îndepărtează cu
 încăpăținare de viață, alții se jertfesc în
 întregimea ei. Cei dintâi cătră sfârșitul
 zilelor vor fi săraci în duh și amintiri;
 ceilalți bogăți în toate acestea. Unii și
 alții vor muri, din nici unul nu va ră-

V.

Tic tac, tic tac!

Dacă socotești importanța ta după
 mișcarea nesfârșită a orologiului, consti-
 ința nulității tale te va zdrobi. Fie-că ea
 să excite în tine mândria, să simți duș-
 mânia împotriva vieții, care te umilește,

nebazat și pretextul cu lățirea și întărirea socialismului. Se provoacă la Franța, Anglia și Austria, unde socialismul are influență decisivă asupra mersului afacerilor de stat, a guvernării și totuși nici unul din aceste state nu s-a prăbușit din cauza socialismului sau a votului universal. Prezentă apoi propunerea cunoscută.

La corespondența »Adunarea generală a Oltenilor păcăliți« a anonimului »De pe Olt« publicată în »G. Tr.« Nr. 202 din a. c. încât mă privește pe mine dau următoarea întimpinare:

Imi face o mare nedreptate d-l »De pe Olt« când mă înșiră și pe mine între ceice n-au fost solidari și au mai rămas și după ce au eșit Românii de bine, în sala sedințelor.

Că n'am rămas, ci din contră am eșit și încă printre cei dintâi din sala sedințelor, martori imi sunt toți membrii congregațiunii, dintre cari amintesc pe Rev. D-n vicar Iacob Macaveiu, d-nii Dr. Șenchia, Dr. Vas, părintele A. Șerban și Banciu, not. pens. Negruț etc. etc. și dacă e de lipsă pot înșira și pe alți D-ni și D-ne, cari nu sunt membrii ai congregațiunii, în societatea cărora am fost imediat după aceea.

Mai ales d-l avocat Dr. Șenchea, cu care am mers dela casa comitatului până în piață discutând asupra cesiunii dela ordinea zilei, imi poate fi martor clasic despre țanuta mea. Și acum D-le corespondent cum stăm cu epitetele de »cuvioasele uscături mucegăite« cum stăm cu »Pomelnicul repauzător părinte«?

Nu ai țaria să recunoști că cuvioșia ta voind să prohodești pe un presupus »repausat părinte« te-ai pomenit pe catolic?

Mă surprinde mult d-le corespondent cum de-ai văzut numai »preoți rămași să fie martori cum își joacă sub nasul lor mendrele cei din greuiul comitatului« și nu ai văzut și vr'un domn avocat, învățător ori notar, căci sunt informat că ai fi putut vedea dacă n-ai scrie numai din vânt!

Apelez la simțul de echitate al conducătorilor, în a căror mâni destre și desinteresate e pus ziarul prețuit »G. Tr.« ca să scoată de sub obroc pe d-l corespondent ca să poată ori cine vedea cui i se cuvine sacul și cenușa*).

Eu trecând deocamdată preste multe ce aș mai avea de zis, mă recomand

Ioan Fulicea,
paroch gr.-cat. în Șinca-veche.

De-ale »moderațiilor.« Față de inveniurile aduse celor de la »Gazeta de Duminecă« din Șimleu, că și cum dânsii ar fi autorii memoriului cătră kossuthiști, ziarul bănuie aduce declarația:

1. — Memorandumul — dacă într-adevăr există — nu-i opera noastră;
2. Cu corifeii nici unui partid politic

*) Credem că însăși corespondentul »De pe Olt«, recunoscând că a fost dus în eroare, se va grăbi a da părintelui Fulicea satisfacția cuvenită.
„N. R.“

n-am făcut nici un pact, prin urmare nici cu Kossuth;

3. Dela nimenea — nici chiar dela Români — n-am cerut și n-am primit bani nici odată.

Declarațiunile acestea le fac atât în numele meu — ca acuzat direct — cât și în numele d-lui Dr. Dionisie Stoica, care lipsește din Șimleu de vre-o două luni.

Ioan P. Lazar.

Un apel a d-lui P. Grădișteanu, pentru frații de peste munți termină astfel:

»Să-mi permită acum înalt președintele metropolii ai țării, capii sfinței noastre biserici; naționale, a le pune în vedere că sunt amenințate de peire limba și biserica românească din regatul Ungariei; să-mi permită a le aduce aminte, acum, în ajunul serbării centenarului marului mitropolit Șaguna, că nu odată capii bisericii noastre pe lângă rugăciunile adresate cerului, n-au pregetat a se pune în capul națiunii spre a o mântui de potopul barbariei care o amenință.

»In curând se va alege marele conzistoriu. Ridice acolo înalții prelați cărgia lor atotputernică și înaltul congres va decide, sunt sigur, ca toți membrii clerului, episcopi, și preoți de stat, să pornească spre a propovădui tuturor drept credinșilor darea obolului, după puterile fiecăruia pentru salvarea limbei și bisericii române de peste munți. Sume importante s-ar putea aduna astfel. Trufia nesăbuită a unor miniștri rățăciți s-ar infrânge; frații noștri ar simți că în realitate le suntem frați și cei cari au rămas nestrămutați în vechea lor credință nu vor privi cu sufletul amarât la ajutoarele ce ar primi de la Papa acei cari au trecut la catolicism.

Bettman Hollweg la Vatican. Ziarele din Roma anunță că Bettman Hollweg, cancelarul german, care va sosi la Roma la 15 Novembrie, va face o vizită la Vatican, unde va avea o consfătuire cu cardinalul Mery del Val. »Corriere dela Sera« crede că Germania va trebui să ceară concursul Vaticanului în rezolvirea chestiei polone precum și în chestia opoziției centrului din Reichsrath.

† Baron Nicolai Hormuzachi.

Sâmbătă în 2 Oct. n. a încetat din viață la Cernăuți bătrânul baron Nicolai Hormuzachi, unul din cei mai distinși bărbați ai Românilor bucovineni. Repauzatul a fost reprezentant frunța al vechilor boleri români din Bucovina și scoborătorul din vechea familie boierească Hormuzachi din Moldova, care era înscrisă cu vechea familie a Murguleților și a lui Simion Movilă.

Regretatul Nicolai D. Hormuzachi s'a născut la 19 Martie v. 1826 în Cernauca și și-a finit studiile primare, gimnaziale și liceale în Cernăuț cam între 1833 și 1845; a fost apoi câte un an în Paris și în Berlin; după aceasta a petrecut în retragere la moșia părintească în Cernauca până în 1859, când s'a căsătorit cu baroneasa Natalia Stârcea, dela care are doi fii, pe Constantin și pe Alexandru, actualul deputat din camera imperială, a fost necontenit membru al societății pentru cultura

și literatura română în Bucovina, iar în 2 Aprilie 1883 fu ales membru onorar al Academiei Române din București, și a participat la mișcările culturale și politice românești. Prin diploma împărătească din 2 Octomvrie 1881. i s'a acordat titlul nobilitar de baron.

Exprimăm familiei condolențele noastre profunde.

Din partea familiei ni s'a trimis următorul anunț funebrel:

Adânc întristați și pătrunși de neșpusă durere aducem la toți consăngenii, amicii și cunoscuții trista știre că a adormit în Domnul preascumpul nostru părinte, soț, cumnat și unchiu, Domnul Nicolai Baron Hormuzaki mare proprietar, membru onorar al Academiei Române din București, Sâmbătă 19 Septemvrie (2 Octomvrie) 1909 în etate de 83 ani. Ceremonia religioasă va avea loc Luni, 21 Septemvrie (4 Octomvrie) 1909 la oarele 2 1/2 p. m. în casa defunctului, Strada Iosif 8, de unde cortegiul va pleca la biserica catedrală, și de acolo după săvârșirea oficiului divin la cimitirul gr. or. în Cernăuț, unde se vor depune resturile mortale în cripta familiei.

Fie-i țarina ușoara și memoria eternă!

Natalia Bar. Hormuzaki născută Bar. Styrcea soție. Constantin Bar. Hormuzaki, Alexandru Bar. Hormuzaki fii. Eudoxiu Baron Hormuzaki, Ștefania Baronă Hormuzaki, Ioan Baron Styrcea, Bertie Baronă Styrcea, Maria de Neculița-Popovici, Constantin cav. de Neculița-Popovici, nepoți și nepoate. Victoria Baronă Styrcea, Nina Baronă Styrcea cumnate.

Amintiri despre George Mocianu.

București, Septemvrie 1909.

Mai alaltăeri am petrecut la cele veșnice pe George Mocianu, părintele învățământului gimnastic în România. Și mie mi-a revenit tristul rol de a-i împleti, în numele profesorii, din numeroasele-i fapte coroana de laudă meritată.

Sunt chiar acum ani 21 de când l-am văzut pentru întâia oară la o lecție de gimnastică și la jocul »Banul Mărăcin« executate la școala normală de institutori în București, cu elevii noștri. Zic »elevii noștri« pentru că atunci mi am început și eu activitatea dascălească în țara aceasta și încă la aceeași școală de stat, cu regretatul badea George Mocianu...

Mocianu era atunci peste 50 de ani; dar nu părea a avea mai mult de 35—36, după cum acum, înainte de moarte deși mai bine de 75 de ani, nimeni nu i-ar fi dat mai mult de 50—55, așa de bine era conservat. Prima impresie ce mi-a făcut și mi-a rămas în conștiință până azi este, că Mocianu era un om de bine, un caracter ferm — și în același timp o fire veșnic veselă, senină și blândă care te captivează involuntar. Era de o statură mijlocie; constituție puternică, foarte bine legat, cu părul în plete bogate, puțin cărunte, ce-i ajungeau pe umerii spătoși; plin și rumen la față, cu ochii vioi, cu nasul acvilin, pe sub care purta o mustață stufoasă, ținută-i mândră, dreptă și mersul tacticos, cu pași mășurați, i da înfățișarea unui energic căpitan care vajnic se gândește la un ideal...

Idealul lui Mocianu îl ghiciai pe dată ce îl vedeai, fie la lecțiile de gimnastică, fie la dansurile naționale, pe scena teatrului național sau la circ, sau la »Arenele Romanex« — în Parcul Carol I, căc, Mocianu gimnastica și juca acum la adânc bătrânețe.

Pe acest teren, pe terenul educațiunii fizice și naționale, regretatul maestru Mocianu se poate asemui, fără greș cu marii dascăli cari au pus temelile României de azi. Precum nemuritorul Lazar — introduce limba strămoșească în școala grezizată a țării, precum bătrânii Maiorescu Laurianii și alții organizează școala românească; astfel George Mocianu introduce și organizează gimnastica și jocurile naționale în școală și în viața socială a țării. »Mocianu« — zice un cronicar al »Minervei« — »învăța, stăruia, juca, se însufieța și cucerea lumea pretutindenea, în orașele țării și chiar peste hotar, între ai noștri și departe printre străini«. Din Transilvania a adus Mocianu »Călușerii« — Bătuta la București, dela București le-a dus la Paris, dela Paris la Londra, de acolo peste Ocean în America și îndărăt — până în Asia, în Indii »la Calcutta — mi-ți juca »Bătuta«. Pretutindeni a dus Mocianu numele, jocurile și portul românesc, și le-a dus cu slavă, cu glorie deplină; iar aci în țară a deșteptat și cultivat sentimentul public pentru aceste idealuri, formând în același timp aproape pe toți profesorii actuali de gimnastică... Ceeace a fost Vater Jahn pentru Germania, aceea a fost Mocianu pentru România.

Și de unde credeți că a picat acest nou soi de dascăl în București?

George Mocianu s'a născut din părinți săteni, în satul românesc Orman, comitatul Solnoc-Dobâca, aproape de Gherla, sat de unde se trăge-a și marele episcop Bob, dela Blaj... Mocianu, în vârstă de 13—14 ani a fost dus de părinții săi la școala ungurească (catolică) din Dej. Cum Mocianu era cel mai mare școlar în clasa I. și umbra îmbrăcat în haine țărănești, era poreclit de copiii de ungur cu »Mokany, vad oláh«. Intr'o zi de târg imi spunea el, că ieșind dela școală, în piață, ungaruși începură iară a-l batjocuri. Atunci el, mândindu-se, apucă pe unul din grămadă și ținându-l de mâni îl svântură învărtindu-se de câteva ori printre ceilalți, așa că pe care cum îl ajungea, la pământ îl lungea. Gălăgie... țipete... Târgarii, cei mai mulți Români, strângându-se acolo, îl întrebară că ce-i. »Ce să fie? Le-am arătat la Unguruși aștia că-s Români și nu mă tem de ei!« Urmarea? Mocianu a trebuit să părăsească școala și să meargă la Gherla, unde profesorii armeni tratau ceva mai binișor pe băieții Români. Dela Gherla Mocianu a continuat gimnaziul la Piarșiți în Cluj. Era prin anii 1858—59 și Mocianu ajunsese cu chiu cu vai, cum imi spunea adesea, în clasa a VIII. Studenții români începuseră a sărbători în liniște aniversarea de 3/15 Maiu 1848. Conducătorul era firește Mocianu care, pe lângă că era cel mai bătrân, dar era și cel mai bun gimnastic și mai puternic student. Un coleg ungur cuteză să facă observații lui Mocianu în clasă pentru sărbătorirea banditului Iancu și a măcelurilor românești printre nobilii unguri. Mocianu însă îi administră o corecțiune esemplară chiar acolo, în clasă. Urmarea? După o corec-

să-i declari război! În numele cărui lucru? Când natura a scutit omul de facultatea de a merge în patru labe, ea i-a dat să poarte o cruce: idealul! Și de atunci el tinde, inconștient, instinctiv, cătră mai bine! Faceți aceasta tendință voită, învățați pe oameni să înțeleagă că adevărata fericire stă numai în voința de-a lucra pentru mai bine. Nu vă plângeți de nimic. Singurul lucru pe care poate să vi-l aducă tânguirea voastră este compătimirea, pomană săracilor de spirit.

Toți oamenii sunt deopotrivă de nenorociți, dar acela ce se împoțonează cu nenorocirea lui este încă mai mizerabil. Acei cari sunt mai înșetați de cât alții de a atrage asupra-le atențiunea, sunt cei mai puțin demni de dânsa. A înainta necontenit este scopul vieții. Aceasta să fie o sfortare și atunci în ea vor fi ceasuri de pură frumsețe...

VI.

Tic tac, tic tac!

— Pentru ce e dată lumina omului, a cărui cate e închisă și pe care tu ai înconjurat-o de întuneric? Întreabă bătrânul Iob pe cel Vecinic.

Astăzi nu mai este nimeni așa de îndrăzneț pentru a-și închipi, că oamenii sunt copiii lui Dumnezeu, creați după

chipul și asemănarea sa, nimeni care să mai vorbească lui Dumnezeu ca Iob. În general oamenii se socotesc puțin astăzi. Ei iubesc puțin viața, și de altfel fără să-și dea seamă se iubesc pe ei înșiși. Și apoi le e frică de moarte, deși nimenea nu o poate evita. Inevitabilul este lege pentru toți. Căci din epoca de când este pe pământ, omul moare. E timp să se obicinuiască cu aceasta. Conștiința datoriei îndeplinite poate nimici teama de moarte, și drumul vieții cinstit străbătut, asigură un sfârșit liniștit... Tic tac... Și pentru om alte ceasuri vin, ceasuri în cari viața omului este judecată, ceasurile severe...

VII.

Tic tac, tic tac!

În realitate totul este destul de simplu pe această lume plină de contradicțiuni, de minciuni și de patimi. Si totul ar fi mult mai simplu încă, dacă oamenii s-ar pătrunde unii pe alții și fiecare ar avea un adevărat prietin.

Omul singur, chiar dacă este mare, e fără îndoială foarte puțin. Este de a ne înțelege mutual, căci noi toți vorbim mai puțin clar de cât gândim. Omului îi lipsește cuvintele necesare pentru a-și deschide inima înaintea altora și pentru aceasta înaltele gândiri importante, gândirile

grave pentru viață, pier fără a lăsa urme, căci în momentul voit el nu găsește forme potrivite pentru a le exprima. O gândire naște, e o dorință sinceră de a încarna în cuvinte hotărâte și clare, dar aceste cuvinte nu există.

Mai multă atențiune pentru gândire! Ajută-o să se nască și ea își va răsplăti totdeauna truda ta. Pretutindeni și în toate sunt gândiri. Chiar în crăpăturile pietrelor vei putea ceti, dacă vei voi. Dacă am voi, am fi stăpânii vieții și nu sclavii ca acum. Ajunge să avem dorința de a trăi, mândra conștiință a puterii noastre, pentru ca viața să ne cferă ceasuri frumoase, pline de manifestățiuni e puterii spiritului, puternice prin înălțimea actelor, — ceasuri mărețe.

VIII.

Tic tac, tic tac!

Trăiască inimoșii, puternicii de spirit, camenii cari servesc adevărul, dreptatea, frumosul! Noi nu-i cunoaștem pe aceștia, pentru că ei sunt mândri și nu cer nici o răspată; noi nu vedem bucuria cu care și încălzesc inimile. Luminând viața cu o lumină strălucitoare, ei silesc chiar pe cei orbi de a vedea. Trebuie ca orbii să vadă, ei cari sunt atât de numeroși, trebuie ca fiecare să vadă cu grcază și cu desguzt

cât e de josnică viața, de nedreaptă și monstruoasă! Da, trăiască omul stăpân pe dorințele sale! Întreaga lume e în inima lui, toată suferința lunei umple sufletul său.

Noroiul și răutățile vieții, minciuna și cruzimea ei, îi sunt vrăjmașii; toate ceasurile sale el le cheltuiește din toată inima pentru a lupta, și viața sa e plină, de bucurii mărețe de frumoase zbuciumări, de o mândră îndărătnicie... Nu te cruța! este cea mai frumoasă învățătură de pe pământ. Da, trăiască omul care nu știe să se cruțe! Sunt numai două forme de viață: putrefacțiunea și combustțiunea. Lașii și lacomii aleg pe cea dintâi; curajoșii și inimoșii, pe cea de a doua. Fiecare dintre acei cari iubesc frumsețea, mărețea, o vad destul de limpede.

Ceasurile vieții noastre sunt deșarte și plicticoase; să le umplem dar cu frumoase acțiuni, fără a ne cruța, și atunci vom trăi ceasuri mărețe, pline de o plăcută emoțiune, plină de o plăcută trufie arzătoare! Încă-odată: Trăiască omul care nu știe să se cruțe.

țiune strașnică ce primi și dânsul dela profesorul de clasă — un călugăr uriaș — Mocianu fu silit să părăsească gimnaziul fără maturitate.

De atunci se dedică Mocianu principalmente gimnasticii, jocului, scenei.

»Să mă fi văzut jucând unguerește pe scena teatrului! Să mă fi auzit declamând poezii de Petőffy, de Arany, de Vörösmarty... Purtam basma (naframă) la brâu, basma care atârna în jos, iar în mână aveam, dacă nu pipa clasică, apoi de sigur un cicoșe...»

Și acest Mocianu a trecut prin 1860 munții în România, unde a fost pe dată numit profesor de gimnastică la liceul Mateiu Basarab, de unde a trecut pe rând la Sf. Sava, la Școala normală de institutori (unde l'am găsit la 1888), la școlile militare etc. Nu este azi un bărbat de elită în București, care să nu fi fost elevul lui Mocianu. D-nii *Harel*, *Take Ionescu*, *Desescu*, foști miniștri, toți au fost elevii lui. Iată și o mică anecdotă adevărată.

D-l *Take Ionescu* era ministru de instrucțiune. În același timp se ținea un congres de gimnastică la *Chicago* în America. D-l Ionescu poștește pe Mocianu la ministru. — »Ți-am fost elev, d-le Mocianu! — »Da! d-le ministru! — »Ți aduci aminte că m'ai bătut odată la ora de gimnastică? — »Da, d-le ministru! — »Făceam bine gimnastică? — »Pai dacă nu făceai bine, nu ajungeai ministru! — Și pentru acest răspuns ministru a dat lui Mocianu câteva mii de lei să meargă și să reprezinte România la *Chicago*...

Astfel *Mocianu* cu gimnastica, cu lupta, a intrat în școală, la Dej, cu gimnastica a terminat școala și cu gimnastica socială și-a terminat și viața fără... urmaș. Elevii lui însă, ca și noi colegii lui îi vom păstra o plăcută amintire, iar oamenii de bine ai țării, să sperăm, că-i vor perena memoria în bronzul binemeritat.

Prof. V. Gr. Borgovanu.

Noua piesă a lui Björnson.

Apariția noii drame a lui Björnson formează în Danemarca și Norvegia chestia senzatională a zilei. Piesa bătrânului, dar vecinic tânărului poet: *Naar den ny vin blonster*, — când infloresce vița nouă — a fost primită de toate ziarele daneze și norvegiene cu entuziasm. Comedia despre amorul tineretei și al bătrâneții are un efect fermecător prin frăgezimea și veselia sa.

Maistrul face din istoria unei căsnicii obiectul piesei sale. În primul act chiar facem cunoștință cu un preot de vro cincizeci de ani dar încă plin de viață. Vinul vechiu fermentează sub influința vinului nou din jurul lui. Hall, acesta e numele preotului, este văduv, e încă împins de natură și de amor la altă viață. Amicul lui Hall este soțul corect și delicat Arvik, un bărbat care îmbătrânește dar e încă în anii cei mai viguroși, un soț fără soție.

Se întâmplă cu căsătoria lui Arvik ceea ce se întâmplă prea adesea. Soția dispăre pentru binele copiilor și încă mai mult în întreprinderile ei comerciale și sociale, cu desăvârșire.

Căsătoria este din această pricină numai o căsătorie aparentă. Dar și în Arvik fermentează vinul vechiu. În cursul unui timp se pare că el e cu desăvârșire pierdut pentru soția sa; el concepe planul ca să plece cu tânăra Alvida în Anglia. În ultimul moment însă el e salvat soției sale și copiilor săi. E lirica tineretei soțului aproape uitat de soție — sunt amintiri din tinerete de mult acoperite cu praful uitării — cari topeșe din nou înima soțului ce îmbătrânește: și la ea începe vinul vechiu să fermenteze din nou.

Piesa se termină în mod vesel, servitorii perechi plictisiți de viața separată a stăpânilor, duc în urma ordinului stăpânilor lor diferitele părți ale elegantului pat conjugal al soților Arvik pe scenă în iatacul comun.

Și o a treia istorie conjugală e tratată în piesa lui Björnson; e drama conjugală a ficei soților Arvik, Marna. După o căsătorie de abia cinci luni, ea e divorțată de soțul ei; și între soții Arvik se discută cestiunea, dacă sunt potriviți pentru căsătorie și dacă soțul n-ar fi silit din această pricină de a mai avea o femeie colaterală.

Această discuție a cestiunii femeii colaterale este poate cea mai interesantă din toată piesa, deoarece se discută o sumă de chestiuni de actualitate. Se știe că această cestiune a format un subiect de polemică iritantă între Björnson și poetul danez Sven Lange, înainte de greua îmbolnăvire a lui Björnson.

După cum se vede, noua piesă a lui Björnson cuprinde diferite probleme. Cea mai mare frăgezime și putere poetică creatoare o dovedește Björnson în descrierea diferitelor femei și a destinelor femeiești. Delicatăța sentimentelor maestrului de 77 ani este uimitoare.

STIRILE ZILEI.

— 22 Septembrie v.

Inmormântarea lui Grigore Tocilescu s'a făcut Duminecă, cu o mare asistență, fiind reprezentată Academia, ministerul de culte, universitatea, și alte instituții ai căror delegați au depus cununi și au rostit discursuri. Ploaia neîncetată ce a căzut, a făcut însă ca la groapă să se facă ceremonialul în tăcere, cu grabă.

Circulațiunea străinilor în Brașov în luna Septembrie. În luna trecută au petrecut în Brașov următorii străini: Din Austria 145, Bulgaria 10, Englitera 1, Franța 11, Germania 49, Helveția 1, Italia 5, Olanda 1, România 453, Rusia 2, Serbia 6, Turcia 1 și din Ungaria 899; în total 1584. Dintre aceștia au locuit în Hotel București 153, Calul alb 3, Central 232, Continental 290, Coroană 55, Europa 384, Grand 134, Villa Kertsch 24, Metropol 14, Predeal 23, la Virag, str. Lungă 2, și în case private 270.

Constituire. »Societatea bisericească-literară »Alexi-Șincai« din Gherla s'a constituit în modul următor: Președinte: Livius Greab. Vicepreș.: Nicolae Oprea. Casar: Vasile Rebrean. Controlor: Ioan Varna.

Banca austro-ungară în incurcătură. Ziarul »Pravo Lidu« din Praga, în numărul său mai nou atacă fără cruțare atât banca austriacă și cea ungară, dar mai cu samă pe fostul guvernor al băncii, Bilinski, de prezent ministru de finanțe austriac. Afacerea stă în legătură cu cumpărarea unei moșii. După ziarul din Praga, contele Stefan Grabovski, un aristocrat austriac, a cumpărat înainte de asta cu 3 ani moșia dela Kres cu 2.200.000 coroane. Contele, deși nu dispunea de bani, a plătit totuși prețul moșiei cu bani gata. Grabovski a decedat, fiind bun prieten cu Bilinski, care pe atunci era guvernorul băncii austro-ungare. În urma intervenției acestuia banca i-a dat lui Grabovski un împrumut de 1.600.000 cor., deși după statute banca pentru moșii nu dă împrumuturi mai mari decât jumătate prețul de valoare al moșiei. Pe baza împrumutului dela banca austro-ungară, contele Grabovski a mai luat și dela banca din Hohenmaut un împrumut de 600.000 cor. Contele Grabovski a dat acum faliment și pe lângă aceasta tăindu se mai multe păduri cari se țin de moșie a scăzut mult și prețul moșiei, așa că banca austro-ungară a ajuns în mare incurcătură.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarele contribuții:

Dela »Pastorul« institut de credit în Timișoara 20 cor., dela d-nul Petru Pavel Brașov în loc de cunună pe sieriul răposatului paroh din Satulung Alexe Verzea 10 cor.

Primească generoșii donatori sincerile noastre mulțămite. — *Direcțiunea școlilor medii gr. or. rom. din Brașov.*

Scandal la societatea austriacă de navigațiune pe Dunăre. Director al societății austriace de navigațiune pe Dunăre a fost numit de curând d-l Csatory, consilier alic maghiar. După unele ziare această numire a stârnit nemulțumiri și sporește greutățile ce există între guvernul austriac și cel ungar. Se știe că societatea este subvenționată de guvernul austriac cu suma de 1.200.000 coroane anual și nu primește nimic dela guvernul ungar. D-nii: baron de Czedit și Obentraut, ad ministratori delegați ai guvernului în consiliul de administrație al societății și-ar fi dat demisia în urma numirii d-nului Csatory.

Aviz. Avem onoare a încunoștința pe d-nii membrii ai »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, cari ar dori să participe la adunarea generală, ce se va ține în 12 și 13 l. c. în Sibiu, că de d'ora aceasta nu le putem pune la dispoziție bilete de călătorie cu preț redus pe calea ferată. Sibiu în 4 Octomvrie 1909. Biroul Asociațiunii.

Petrolul austro-ungar. După unele ziare austriace, lupta între rafinorii de petrol austro-ungari și rafinorii americani urmează fără cruțare. Rafinorii americani au constatat, de curând, cu mulțumire, că exportul lor de petrol în Olanda creșcuse. Atunci sindicatul austriac pentru a înfrunta concurența americană, a decis să înființeze la Zaandan un mare întrepruzit

pentru petrol, care va fi destinat, în special, să alimenteze clientela olandeză.

Arthur Schnitzler, autor dramatic german, care scria numai piese într'un act, a căzut în extremitatea opusă scriind o dramă a cărei reprezentare trebuie să dureze nu mai puțin de șapte ore. Cu prilejul acesta se amintește piesa lui Alexandru Dumas tatăl, numită »Regina Margot« a cărei reprezentare a durat dela ora 6 și jum. până la ora 3 dimineața. În timpul automobilelor și a aviațiunii piesa lui Schnitzler pare lungă. Se crede că o va scurta. Poate va face chiar o piesă într'un act dintr'ansa.

Din colecțiunea de predici a profesorilor Dr. Tarnavski — Dr. Voitschi, ediția II, a apărut tomul I. Se avizează deci toți cei interesați, că zilele acestea se va face expediția tomului I., și anume celor cari l'au preumărat și solvit la timp li se va trimite francat, iar celor întârziți numai după ce vor fi răspuns prețul în mod anticipativ, dimpreună cu portul postal, așadară 6 cor. + 30 fil., (pentru România Lei 7 + 50 bani). Pentru expediția recomandată separat. La dorință opul se trimite și compactat pentru câte 1 cor. de fiecare tom. Orice sume au a se trimite numai pe adresa: *Dr. Dimitrie Cioloca, profesor în Caransebeș* (Karánsebes), la care unic se și poate procura opul.

Gaut urgent un adiunct (practicant). Poiana (comitatul Sibiiului) *George Bărbat* notar l. comunal.

LITERE ȘI ARTE.

Arta, morala și cultura.

De prof. univ. I. Volkelt (Lipsca).

Traducere autorizată de

Horia Petra-Petrescu.

(Urmare.)

Dacă aș vrea să mă folosesc în artă de terminii tehnici din filozofie, aș putea să zic: legăturile între artă și morală pot fi studiate numai atunci adânc și imparțial, dacă în locul dualismului obicinuit apare punctul de vedere al imanentei. Acum nu mai primește artistul somația să se aplece sub amenințările moralei, ci e cuprins el, singur, de tendința de a participa la cursul de nobilitate, de aprofundare și de spiritualizare a omenimei. Asta e ce-ți cade atât de bine la John Ruskin: pretutindeni în considerațiile sale asupra artei și asupra moralei presupune această legătură immanentă a artistului cu morala. Departe de mine de a conglăsi în toate punctele cu dânsul; dar chiar și unde ajunge la câte un rezultat brusc, ba chiar dușman artei, felul lui de gândire, care recunoaște într'o umanitate cu direcție ideală bazele naturale ale artei, acționează în spre bine, atenuând și împacând spiritele.

Astfel poziția adevărată a esteticianului, a eticianului și a criticului față de artă nu constă într'aceea, că pretinde artei ascultare din partea moralei, ci într'aceea, că-și exprimă față de artist așteptarea ca acesta să se simtească, ca ori care alt colaborator la cultură, una cu lupta omenimei după valori de viață tot mai nobile și ca acestui simțământ să-i dea în activitatea sa artistică o expresie hotărâtoare. Din cele spuse este evident, că aprecierea aceasta mai liberă și mai adâncită a legăturii e o desavuare hotărâtă a independenței complete față de morală a artei, principiu, susținut, de atâtea ori, în zilele noastre. Lozinca obicinuită *l'art pour l'art* se bazează cel puțin pe o nespusă sinamăgire a artiștilor. Nu se poate înțelege prin nimic, cum de le poate veni artiștilor privilegiul de a se smulge din complexul muncii spirituale și muncii voluntare, cari reprezintă cultura, și de a se arăta ca și când ar fi scoși din toate măsurile culturii. În punctul acesta de vedere zace o îngâmfare, care se poate pricepe istoricește, (mai cu seamă din multiplele pretenziuni, cari fuseseră puse artei și o restrângeau, și din conștiința artistică întârțită a timpului nostru) dar nu se poate apăra din natura lucrului.

Desgustătoare apare această îngâmfare înainte de toate acolo, unde arta a fost degradată la o simplă tehnică. Dacă astfel de talente și de semi-talente ale forme goale își dau aierul ca și când n'ar avea lipsă să aibă nici o considerare față de morală, în cuprinsul pe care-l aduc la iveală, ci au voie să descrie sub mantaua virtuozității tehnice chiar și cele mai grețose și puturoase lucruri, atunci lucrul acesta însemnează că-ți așezi obraznic eul tău gol și plin de închipuială peste marile valori culturale.

(Va urma.)

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 5 Oct. Aseară a ținut partidul kossuthist o conferință generală, pentru a asculta dela Fr. Kossuth rezultatul audienței sale la Împăratul. Acesta a spus că partidul său nu poate renunța nici într'un caz la banca independentă, și la independența economică în genere.

Despre cele prezentate Regelui spune, că el a găsit două modalități pentru rezolvirea crizei și a compus două proiecte. În unul propune o rezolvire provizorică, și centrul acestuia era sufragiul universal. Cestiunea sufragiului este de 40 de ani în programul kossuthist, și dacă nu-l vom crea noi, — zicea Kossuth — îl vor crea dușmanii națiunii.

Apără apoi pe Wekerle, care a fost totdeauna loial, și termină spunând că sunt puține speranțe de-a se rezolva în pace criza, și în acest caz partidul va trece în opoziție.

Iusth a anunțat programul ședințelor (tot afaceri curente) pentru 10 zile, în dietă. A protestat totodată în contra ajurnărilor neconținute.

Budapesta, 5 Oct. Coriteii kossuthiști s-au intrunit eri la o ședință intimă. Fr. Kossuth a spus că dela audiență s-a îndepărtat cu impresia că rezolvirea crizei se va face în favorul kossuthiștilor. Regele dorește să continue cu el negocierile!

Mâne și poimâne dieta nu va ține ședințe, serbând amintirea morților dela Arad.

Budapesta, 5 Oct. Wekerle va fi primit Vineri în audiență la regele. Eri a fost o lungă conferință ministerială. Se zice că n-a avut momente mai importante.

Viena, 5 Oct. Cu ocazia manevrelor împăratul Wilhelm a invitat pe moștenitorul austro-ungar și soția lui să facă o vizită la Berlin. Arhiducele se va duce la Berlin pe la mijlocul lunii Noemvrie, iar de acolo la Hanovra, unde vor avea loc și vânătoare imperiale.

Agram, 5 Oct. În vederea pronunțării sentinței în procesul de înaltă trădare din Agram, o garnizoană întreagă a fost pusă la dispoziția instanțelor judecătorești. Locuința procurorului și a judecătorilor e incunjurată de armată. Procesul a durat 7 luni, iar ședințe s-au ținut în 165 zile. Au fost ascultați 219 martori. Apărătorii au fost condamnați la o amendă de 2530 coroane.

Frații Pribicevici au fost osândiți la 12 ani închisoare grea, iar ceilalți acușați dela 4—7 ani.

Dintlaken (Provincia renană), 5 Oct. Opt mineri din societatea Lohberg au căzut în fundul unui puț. Unul dintre ei au murit la moment, ceilalți sunt răniți în mod grav. Totuși se speră că vor scăpa cu viață.

POȘTA REDACȚIUNELI.

N. Junculescu, proprietar. — Nu se poate publica decât numai cu iscăltură.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Râm.

Redactor respons.: Victor Branisce.

Dr. STERIE N. CIURCU.

VIII Kochgasse Nr. 29 — Viena

Consultanți

celebritățile medicale, cu specialiști de la facultatea de medicină din Viena.

Telefon nr. 17065.

Caut un scriitor
cu praxă. Plata: 100 cor. lunar.
Victor Moldovan,
advocat — Mocs.
(744,1-8.)

Cursul la bursa din Viena.
Din 3 Octomvrie n. 1909.

Renta ung. de aur 4%	113 —
Renta de corone ung. 4%	91 95
Impr. căl. fer. ung. în aur 3 1/2%	82 20
Impr. căl. fer. ung. în argint 4%	91 85
Bonuri rurale croate-slavone	94. —
Impr. ung. cu premii	210 —
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	145. —
Renta de hârtie austr. 4 1/10	95. —
Renta de argint austr. 4 2/10	94 95
Renta de aur austr. 4%	116 65
Renta de corone austr. 4%	94 90
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	84 55
Los.ri din 1860	164.25
Acții de-ale Băncii ung. de credit 1770.	—
Acții de-ale Băncii austr. de credit	769 —
Acții de-ale Băncii austro-ung.	669 25
Napoleoniori.	19.11
Mărci imperiale germane	117.42 1/2
London vista	239 75
Paris vista.	95 40
Neto italiene.	95 05

Cursul pieței Brașov.
Din 4 Octomvrie n. 1909.

Banote rom. Cump.	18.98	Vând.	19.04
Argint român	18 80		19. —
Lire turcesci	21.50		21.60
Scris. fonc. Albine 5%	100. —		101. —
Ruble Ruseci	253.50		2 56
Gapoleoniori.	19.04		19.12
Nalbeni	11.20		11 40
Mărci germane	117. —		117.50

Original Victoria, Köhler, Afrana, Wittina, Gritzner,
sunt mașini de cusut de cea mai bună calitate.
Fabricate de clasa primă în ce privește aranjamentul și executarea lucrărilor.
Reprezentante de **MICHAEL MOOSER,**
Brașov, Strada Porții Nr. 39, mare atelier mecanic de reparaturi. Mașine de scris și Gramafon se reparază.
(715,8-50.)

„Romana“
este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și aplicarea dansului nostru de salon.
„Romana“ dans de colônă în 5 figuri. Descrișă și explicată împreună cu muzica ei, după compunerea ei originală. Cu-o introducere (în loc de prefață,) de **Tunaru din Dumbrău, Popa.** — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.
Broșura este în quart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adăul unei côle de note (muzica „Romanei“ cu explicări) și costa numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.
„Romana“ se poate procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

„Gazete Transilvaniei“ cu numărul a 10 fliori se vinde la zaraful Dumitru Pop, la taurangeria de pe parcul Rudlof și la Eremias Nepoții.

„ECONOMUL“
Institut de credit și economii, societate pe acțiuni.
Centrală în Cluj (casa proprie) Strada Veselényi-Miklós 26. Filiale în Gherla, Ludoșul de Mureș, Pânticeu, expoziția în Aiud.

Intemeiat la anul 1886.

Are Capital social în 4000 acțiuni K. 400.000

Fonduri de rezervă	250.000
Fonduri culturale și de binefacere	15.000
Depuneri spre fructificare circa	1 500.000

Primește depuneri spre fructificare dela privați cu 4 1/2% și cu 5%, iar la suma peste 10.000 cor. și dela corporațiuni culturale sau filantropice cu condițiuni excepțional favorabile.
Escontează cambii cu cel puțin două subserieri;
Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară cu 7% și 8%; Acoardă împrumuturi ipotecare cu amortizare pe 10, 20 și 30 ani cu 7%.
Acoardă împrumuturi de Cont-curent cu acoperire de hârtii de valoare notate la bursă cu 6% și 7%;
„Economul“ ajută, ca să se înființeze în comune bănci sătești; de acelea s'au făcut la Gilău, Feneș, Sălciua, Tic, Berind.
„Economul“ mijlocește cele mai bune asigurări pe viață și contra focului.
Președinte: Vicepreședinte:
Dr. Isidor Marcu. Ioan Nestor de Desmir.
Dir. executiv:
Dr. Amos Frâncu.
Membrii în Direcțiune: **Dr. Elie Dăianu, Ladislau Papp, Ștefan Havași, Dr. Romulus Marcu, Iuniu Br Hodoș, Dr. Coriolan Pop. Jurisconsult: Dr. Victor Poruțiu, avocat.**

Frumsețea.
Cea mai mare dorință a fie-cărei dame este fără îndoială: a fi tot mai frumoasă și pentru a ajunge acest scop, să folosească de ori-ce ocazie, își sulemenest. fața cu mijloace de necrezut, ceea ce în cele mai multe cazuri are de urmare, că fața în loc să devie mai frumoasă, se ruinează așa, încât este lipsă de timp lung și de o îngijire mare până ce se restaurează iarăși.
Rezultatul unic în lume, ce l'a obținut farmacistul din Arad Clemens de Földes cu **Margit-Crème** a sa (cu deosebire în Franca și Germania), a îndemnat pe mulți a imita acest mijloc de renume universal, nestricăcios și care singur are efect miraculos contra tuturor necurățăenilor din față, pistrii, pete de ficat, bubite etc. Aceasta natural, că nu a succed nimărui, deoarece secretul preparării **Margit-Crèmei** nu-l știe decât inventatorul și producătorul, care și păstrează acest secret, pregătind întotdeauna singur acest preparat. **Margit-Crème** este prin urmare tot un fel, prelucrarea este întotdeauna îngrijită, din care cauză efectul este rapid și sigur. De aceea să admoniază damele cu toată serioșitatea a nu și unge fața cu totfelul de alifii; să se folosească numai un astfel de mijloc care să recomandă și de medicii vestiți englezi, americani și francezi, ca un mijloc cu efect sigur, nestricăcios și pentru conservarea frumseții. Acest mijloc cosmetic (de frumsețe) de renume universal este **Margit-Crème a lui Földes**, care deja după o folosință de 4-5 zile schimbă tot l. pielea feței, depărtează pistrii, petele de ficat, sgrăbunțele, coșuri, roșata feții și a mânilor, dă feții frumsețe ideală, vioicune și înfășoșare tinerească. Un borcan mic costă 1 cor., mare 2 cor. Săpun-**Margit** 70 fil., și **Pudră-Margit** (albă, roșă și crème) 1 cor. Toate mijloacele aceste să pot folosi și separate. **Margit-Crème a lui Földes** se capătă în toată l. mea în fie-care farmacie mai mare dar dacă undeva nu s'ar afla, să ne adresăm direct la inventatorul: **CLEMENS DE FÖLDES, farmacist în ARAD.**
Deposit principal în BRAȘOV: **Juliu; Hornung; Emil Jekelius; Franz Kelemens; Victor Klein; Rudolf Kugler; Lang & Theil drogue ie; Eug Neustädter; Heinr. Oberth; Victor Roth; Fridr. Stenner; Teutsch & Tarter, droguerie. — SIGHIȘOARA: A. V. Lingner, farmacie.**

De vânzare.
O Librărie bine cercetată și o Tipografie, care înainte a fost proprietatea unui Român, într'un oraș mai mare din provincie, unde e gimnaziu, 2 școale civile de fete și și mai multe școli confesionale, sunt de vânzare în condițiuni foarte favorabile. Unui Român i-ar aduce un câștig bun.
Weinberger Miklos,
Beluș, Piața mare.
(723,6-5.)

Schimbare de local.
Negoțul nostru de material pentru zidiri s'affă dela Sânt-Mihaiu în Casa din Strada porții Nr. 65 (unde a fost Cârnațaria Mühlbacher).
Theil & Comp.
(742,2-8.)

La Tipografia și Librăria A. Mureșianu, Brașov.
Important pentru vândătorii de cărți prin orașe și târguri este cartea de rugăciune
„Lauda lui Dumnezeu“
pentru credincioșii de religieuna ortodoxă română, cuprinzând rugăciuni de dimineața și de seară, la sfânta Liturgie, la taina mărturisirei, precum și la alte multe rugăciuni folosite 56 la număr pe 255 pagini, format octav mic.
Această carte de rugăciuni artistic legată este prima la Români, cari până acuma se închinau din cărți subred legate și ordinare. Acuma nu trebuie să stăm în privința acesteia mai prejos de cărțile de rugăciune ale celorlalte naționalități. Prin cartea de rugăciune „Lauda lui Dumnezeu“ s'a făcut Românilor un însemnat serviciu, căci ea este o carte de rugăciune frumoasă și se poate căpăta în diferite legături dela mai simple până la mai luxose și toate în preț foarte moderat.
Prețul lor este:

Legătură traicică neagră și aurită cu séu fără chip sfânt	— 0	Imit. de fildes cu catifea și închietore	2.65
Imit. de fildes în alb séu negru	1.60	„ „ „ cu catifea și podobă mai mare	3.10
„ „ „ cu încheietore	1.80		
„ „ „ cu cadriu argintat și închietore	2.10		

Vindătorii de cărți primesc un rabat mai considerabil.
Tot asemenea atragem atențiunea publicului asupra „Cartei de rugăciune“ întocmíte de protopresbiterul Calistrat Coca cu aprobarea consistorului episcopose ortodox-oriental din Cernăuți, care carte format mic octav, cuprinzând asemenea toate rugăciunile noastre folosite ar fi cea mai potrivită carte e rugăciune pentru toți școlarii.
Prețul acestei cărți:

În pânză neagră	cor. 1.—
„ „ „ ceva mai luxosă	cor. 1.20
„ „ „ format ceva mai mare	cor. 1.40

Tote acestea se pot procura prin Tipografia și Librăria A. Mureșianu, Brașov, unde aru să se adreseze și vândătorii.

TIPOGRAFIA A. Mureșianu
Brașov, Târgul Inului Nr. 30.
Acest stabiliment este provăduț cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a pute eșecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.	REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.
CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE	BILANȚURI.
STATUTE.	Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.
FOI PERIODICE.	Couverte, în toată mărimea.
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.	TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.
PROGRAME ELEGANTE.	PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.	BILETE DE INMORMENTARI.
ANUNȚURI.	

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în etagiul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la
Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.